

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 320/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], podnikajúceho pod obchodným menom Ing. Eduard Hagara – HEVITAL, Pribinova 26, Nováky, IČO 37 507 851, zastúpeného JUDr. Jozefom Jaškom, advokátom, Falešníka 10, Prievidza, proti rozhodnutiu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou č. s. 32093/2016/301, č. k. PV 301/03186/2015/R, č. z. 126850/2016 z 29. decembra 2016, ktorým bol potvrdený platobný výmer č. PV 301/03186/2015 z 10. novembra 2015, rozhodnutiu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou č. s. 34726/2016/301, č. k. PV 301/00288/2016/R, č. z. 126849/2016, ktorým bol potvrdený platobný výmer č. PV 301/00288/2016 z 8. februára 2016, a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Sžsk 38/2019 z 27. júla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 11. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 13 a čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základných práv podľa čl. 4, čl. 9 ods. 1 a 2 a čl. 26 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozhodnutím a postupom Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej aj „žalovaný“) č. s. 32093/2016/301, č. k. PV 301/03186/2015/R, č. z. 126850/2016 z 29. decembra 2016, ktorým bol potvrdený platobný výmer č. PV 301/03186/2015 z 10. novembra 2015, rozhodnutím a postupom Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou č. s. 34726/2016/301, č. k. PV 301/00288/2016/R, č. z. 126849/2016, ktorým bol potvrdený platobný výmer č. PV 301/00288/2016 z 8. februára 2016, a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Sžsk 38/2019 z 27. júla 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav vecí:

Sťažovateľ sa podaním správnej žaloby na Krajskom súde v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) domáhal preskúmania zákonnosti dvoch rozhodnutí Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou z 29. decembra 2016. Rozhodnutím č. s. 32093/2016/301 z 29. decembra 2016 žalovaný ako odvolací orgán potvrdil platobný výmer č. PV 301/03186/2015 z 10. novembra 2015, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť zaplatiť preddavky na verejné zdravotné poistenie za obdobie od 18. marca 2015 do 31. augusta 2015 v sume 314,44 eur a trovy konania vo výške 5 eur. Rozhodnutím č. s. 34726/2016/301 z 29. decembra 2016 žalovaný ako odvolací orgán potvrdil platobný výmer č. PV 301/00288/2016 z 8. februára 2016, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť preddavky na verejné zdravotné poistenie za obdobie od 1. septembra 2015 do 31. decembra 2015 v sume 230,72 eur a trovy konania vo výške 5 eur. Krajský súd rozsudkom č. k. 12 Sa 6/2017-105 z 10. decembra 2018 žalobu zamietol s odôvodnením, že povinnosť platenia preddavkov na verejné zdravotné poistenie zabezpečuje naplnenie pozitívneho záväzku štátu vyplývajúceho z čl. 31 listiny na účely zabezpečenia širokej dostupnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Platenie poistného na verejné zdravotné poistenie neohrozuje ľudskú dôstojnosť sťažovateľa ani iné jeho práva, nie je ani vykonávaním nútenej práce v zmysle čl. 9 listiny. Z hľadiska namietaného zásahu do majetkových práv sťažovateľa krajský súd poukázal na existenciu legitímneho cieľa, a to zabezpečenia fungovania systému verejného zdravotného poistenia, ktorý je založený na princípe solidarity.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť. Jej podstatou bolo spochybnenie výkladu zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení zákona č. 718/2004 Z. z.) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 580/2004 Z. z.“), pričom požadoval, aby krajský súd konanie prerušil a obrátil sa na ústavný súd s otázkou súladu uvedeného zákona s listinou. Sťažovateľ spochybnil systém zdravotného poistenia, pričom zastával názor, že nemôže byť nútený zúčastňovať sa na prispievaní do tohto systému, resp. povinnosť platiť preddavky by mala vzniknúť až po prekročení príjmu potrebného na zabezpečenie základných životných potrieb.

4. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu bola kasačná sťažnosť sťažovateľa zamietnutá. Spor medzi sťažovateľom a žalovaným spočíval v posúdení zákonnosti povinnosti prispievať na verejné zdravotné poistenie, ktoré podľa sťažovateľa zasahuje do jeho základných práv v zmysle čl. 9 a čl. 26 ods. 3 listiny. Najvyšší súd poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 10/2013, ktorým bola potvrdená existencia pozitívneho záväzku štátu zabezpečiť ochranu zdravia, a rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 274/07, kde sa uvádza, že správny súd je oprávnený odstraňovať výkladom prípadné nedostatky právnej úpravy, pričom súd nie je oprávnený odmietnuť aplikovať právnu normu, ktorá je jasná a zrozumiteľná, pričom jeho úlohou nie je „*udeľovať jednotlivcom výnimky z povinnosti platiť poistné na zdravotné poistenie v rozpore s platnou právnou úpravou, či znižovať odvodové zaťaženie vyplývajúce zo zákona*“.

II. Argumentácia sťažovateľa

5. Proti rozhodnutiam žalovaného č. s. 32093/2016/301 a č. s. 34726/2016/301 z 29. decembra 2016, ako aj proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta:

a) Povinnosť platiť preddavky na verejné zdravotné poistenie v zmysle zákona č. 580/2004 Z. z. sa nenachádza medzi výnimkami v zmysle čl. 9 ods. 2 listiny.

b) Sťažovateľ je samostatne zárobkovo činnou osobou, živnostníkom, životné potreby si zabezpečuje vlastnou prácou, pričom bez zohľadnenia výšky jeho reálnych príjmov je nútený uhrádzať povinné zdravotné poistenie v „*paušálnej výške*“. Táto povinnosť existuje od narodenia až po smrť každého človeka, pričom „*počas tejto doby je človek otrockým zdrojom garantovaných príjmov pre obchodné spoločnosti - zdravotné poisťovne*“.

c) Systém povinného platenia zdravotného poistenia zasahuje do sťažovateľových základných práv, do jeho práva na slobodný a dôstojný život, pričom nezohľadňuje slobodu jednotlivca, ktorý nemôže odmietnuť byť účastným na tomto systéme, nemôže si ponechať svoj vlastný zárobok a naložiť s ním podľa vlastného uváženia. Je toho názoru, že sociálne práva by nemali byť nadradené základným ľudským právam vyplývajúcim z prirodzenej podstaty človeka, inak ide o ideologickú sociálnu diktatúru, čo je v rozpore s čl. 2 listiny. Zásahy do jeho základných práv prirovnáva ku genocíde v zmysle medzinárodne záväznej normy Organizácie spojených národov „*Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*“ z roku 1948, keďže núteným výkonom úhrady platieb na povinné zdravotné poistenie dochádza k likvidácii mnohých ľudí, ktorí pre tieto nedoplatky prichádzajú o strechu nad hlavou. Domnieva sa, že nemôže byť nútený slúžiť systému zdravotných poisťovní.

d) Sťažovateľ rozporuje aj záver najvyššieho súdu o neprerušení konania a nepredložení veci ústavnému súdu na konanie o súlade zákona č. 580/2004 Z. z. s listinou, keďže žiadny súdny orgán ešte nezaujal stanovisko k otázke, či povinnosť platiť zdravotné odvody je v súlade s ústavou a listinou.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 13 a čl. 40 ústavy a základných práv podľa čl. 4, čl. 9 ods. 1, 2 a čl. 26 ods. 3 listiny napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutiami Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou č. s. 32093/2016/301 a č. s. 34726/2016/301 z 29. decembra 2016 v dôsledku tvrdenej neústavnosti zákonného systému verejného zdravotného poistenia zriadeného v zmysle zákona č. 580/2004 Z. z.

III.1. K porušeniu sťažovateľom označených práv rozhodnutiami Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou:

7. Obe namietané rozhodnutia Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou č. s. 32093/2016/301 a č. s. 34726/2016/301 z 29. decembra 2016 boli predmetom prieskumu krajského súdu v rámci podanej žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí orgánu verejnej správy, ako aj najvyššieho súdu v konaní o kasačnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu.

8. Sťažovateľ namieta aj postup Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktorý predchádzal vydaniu napadnutých rozhodnutí a ktorého výsledok je podľa názoru ústavného súdu zachytený v napadnutých rozhodnutiach, preto nebolo potrebné tento postup preskúmať zvlášť, čo sťažovateľ ani sám nežiadal. Z tohto dôvodu ústavný súd ustálil predmet ústavnej sťažnosti tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

9. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti smerujúcej proti špecifikovaným rozhodnutiam Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou je podstatné, že existoval iný orgán verejnej moci, ktorý vec preskúmal a rozhodol. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnom sťažnosťou napadnutých rozhodnutí. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

10. Pred samotným posúdením obsahu ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd posudzoval, či bola podaná včas. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 6. októbra 2020, ústavná sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu 8. decembra 2020. Lehota na podanie ústavnej sťažnosti je v zmysle § 124 zákona o ústavnom súde dva mesiace a v tomto prípade plynie odo dňa nadobudnutia právoplatnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

11. Lehota na podanie ústavnej sťažnosti je lehotou procesnou, v zmysle § 121 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) s poukazom na § 62 zákona o ústavnom súde do plynutia lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty.

12. Ďalej podľa § 121 ods. 3, 4 a 5 CSP lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca, v prípade, ak koniec lehoty prípadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň, pričom platí, že lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

13. Posledný deň lehoty na včasné podanie ústavnej sťažnosti pripadol na nedeľu 6. decembra 2020, ktorá nebola pracovným dňom, preto sa jej uplynutie presunulo na najbližší pracovný deň, t. j. pondelok 7. decembra 2020. Keďže ústavná sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu až 8. decembra 2020, t. j. v utorok, jej podanie nemožno považovať za včasné a v tejto časti ústavný

súd rozhodol o jej odmietnutí v zmysle § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej oneskoreného podania.

14. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa v petite ústavnej sťažnosti nezaoberal.

15. V závere nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou v podstate domáha ústavného prieskumu legálnosti a legitímnosti zriadenia systému zdravotného poistenia s povinným uhrádzaním preddavkov na zdravotné poistenie, pretože zákon č. 580/2004 Z. z. považuje za protiústavný. Posúdenie ústavnosti určitej zákonnej normy môže ústavný súd vykonať výlučne v konaní o súlade právnych predpisov v zmysle čl. 125 ústavy, nie v konaní o individuálnej ústavnej sťažnosti, keď ústavný súd rozhoduje o porušení základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Libor DUEA
predseda senátu